

**Wymagania edukacyjne śródroczne i
roczne zgodne z „Podstawą
programową...” Rok szkolny 2025/2026**

Przedmiot:	Historia i teraźniejszość (hit)
Klasy:	3 d
Nauczyciele uczący:	Kinga Kamińska
Poziom:	poziom podstawowy
Program nauczania:	B. Balica., Historia i teraźniejszość. Zakres podstawowy., Program nauczania dla szkół ponadpodstawowych (liceum i technikum)., Wydawnictwo OPERON. Zgodny z podstawą programową 2022.
Podręcznik przedmiotowy:	B. Balica, Ł. Skupny., Historia i teraźniejszość 2. Podręcznik dla szkół ponadpodstawowych. Zakres podstawowy., Wydawnictwo OPERON 2023 - nr dopuszczenia 1201/1/2023

WYMAGANIA ŚRÓDROCZNE
- Zagadnienia z PP, dział nr II - III

Ocena	Wymagania
dopuszczający (2)	Uczeń potrafi: wymienić najważniejsze fakty historyczne związane z historią XX wieku, umiejscowić je w czasie (podać datę) i przestrzeni (zaznaczyć na mapie); wymienić główne postacie historyczne oraz życia społecznego i połączyć je z wydarzeniami; wykazać powiązania faktów; opisać fakt stosując adekwatne pojęcia; wykazać się znajomością nazw i terminów
dostateczny (3)	Uczeń potrafi opisać: najważniejsze wydarzenia, genezę i przebieg głównych procesów społecznych i historycznych (demokracja, industrializacja, formowanie się nowoczesnych narodów), główne prądy umysłowe i ideologie, dorobek kultury polskiej, europejskiej i światowej; oceniać zjawiska wywierające wpływ na rozwój tożsamości narodowej; porównywać wydarzenia z różnych okresów historycznych; korzystać z różnych źródeł informacji (teksty źródłowe, podręczniki, mapy); zna wybitne postacie życia politycznego, gospodarczego i wojskowego; dostrzega rolę Polski i Polaków w dziejach;
dobry (4)	Uczeń potrafi: dokonać analizy źródeł historycznych oraz społecznych; porównywać informacje i wartościować je w celu wyjaśnienia problemu; dokonać syntezy i analizy tematycznej; formułować wnioski i własne oceny; opisać wydarzenia ukazując związki między faktami; wskazać przyczyny, następstwa i skutki wydarzeń i zależności między nimi; ukazać różne aspekty procesu historycznego oraz społecznego (polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturalne); analizować tempo zmian i ich wpływ na przebieg procesów światowych; stawiać pytania i szukać na nie odpowiedzi.
bardzo dobry (5)	Uczeń potrafi samodzielnie przedstawić i ocenić wybrane problemy historyczne i społeczne; przedstawić najważniejsze informacje oraz opinie (oceny) różniące się między sobą, formułować wnioski i własną ocenę; uzasadnić swoje stanowisko, ocenić przydatność źródeł do rekonstrukcji wydarzeń historycznych, rozwijać umiejętności korelacji międzyprzedmiotowej (historia, hit, wos, religia, etyka, język polski)
celujący (6)	Uczeń: opanował wymagania edukacyjne na niższe oceny szkolne (2-5); jest wybitnie kreatywny i zaangażowany w proces dydaktyczny oraz samorozwój; chętnie wykonuje prace dodatkowe w zakresie przedmiotu; może również reprezentować szkołę w konkursach, olimpiadach, turniejach przedmiotowych oraz tematycznych

Nr kolejny	<p style="text-align: center;">REALIZOWANE TREŚCI, ZGODNE Z „PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ...” MEiN</p> <p style="text-align: center;">DZIAŁ V: ŚWIAT I POLSKA W LATACH 1980-1991. Uczeń:</p>
1.	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje zmiany w programach zachodnich partii lewicowych i prawicowych widoczne w latach 70. i 80. oraz wzrost popularności programów wolnorynkowych i konserwatywno-liberalnych („nowa prawica”, neoliberalizm);
2.	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie zwycięstwa Margaret Thatcher w Wielkiej Brytanii (1979 rok) i Ronalda Reagana w Stanach Zjednoczonych Ameryki (1980 rok) dla relacji Wschód–Zachód;
3.	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje główne przyczyny erozji systemu komunistycznego w latach 80. (wewnętrzne wady systemu, „rewolucja ducha” za „żelazną kurtyną” twarda postawa Zachodu);
4.	
5.	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje zmiany zachodzące w Chinach po śmierci Mao Zedonga (rządy Deng Xiaopinga i początek „państwowego kapitalizmu”);
6.	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia proces powstawania ruchu społecznego „Solidarność”, jego przywódców, charakter, cele i tradycje, do których się odwoływał, a także jego znaczenie dla Polski i świata;
7.	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności i skutki wprowadzenia przez władze stanu wojennego 13 grudnia 1981 roku, formy walki reżimu PRL z wolnościowymi dążeniami Polaków (cenzura, „nieznani sprawcy”, Kopalnia Węgla Kamiennego „Wujek”, Lubin 1982 rok, zamordowanie Grzegorza Przemyka) oraz formy oporu wobec reżimu stanu wojennego;
8.	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w Polsce w okresie po wprowadzeniu stanu wojennego (pomoc wszystkim prześladowanym, kultura bez cenzury, msze za ojczyznę, osoba bł. ks. Jerzego Popiełuszki, pielgrzymki św. Jana Pawła II do Polski w 1983 i 1987 roku);
9.	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje przejawy kryzysu systemu komunistycznego w Polsce w latach 80. (niewydolność gospodarcza) oraz jego skutki w połączeniu z represyjną polityką stanu wojennego (emigracja wielu wykształconych i zaangażowanych społecznie Polaków);
10.	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje genezę i znaczenie programu „pierestrojki” Michaiła Gorbaczowa;
11.	
12.	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie uwłaszczenia nomenklatury na przykładzie polityki rządu Mieczysława Rakowskiego (1988–1989);
13.	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje przebieg Jesieni Narodów w Europie Środkowej i Wschodniej; wskazuje na prekursorską rolę ruchu społecznego „Solidarność” oraz „rewolucji ducha” zainicjowanej przez św. Jana Pawła II;
14.	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia główne wydarzenia związane z przełomem 1989 roku w Polsce (Okrągły Stół, wybory 4 czerwca 1989 roku, wybór gen. Wojciecha J Jaruzelskiego na prezydenta PRL, rząd Tadeusza Mazowieckiego); wyjaśnia pojęcie wyborów kontraktowych;
15.	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje bilansu rządów komunistycznych w Polsce, wskazując na ich skutki w warstwie kultury, życia społecznego i gospodarczego;
16.	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje najważniejsze zmiany geopolityczne w najbliższym otoczeniu Polski w latach 1989–1991 (zjednoczenie Niemiec, rozpad Czechosłowacji oraz ZSRS), ze szczególnym uwzględnieniem powstania niepodległych państw bałtyckich, Ukrainy i Białorusi;
17.	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia dekomunizacji i lustracji w kontekście prób wychodzenia z postkomunizmu, ujmując te pojęcia na tle porównawczym,
18.	<ul style="list-style-type: none"> - uwzględniając przykłady Niemiec i Czechosłowacji;

	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje, na czym polegała transformacja gospodarczo-ustrojowa realizowana w Polsce po 1989 roku, na przykładzie założeń oraz implementacji planu Sachsa-Balcerowicza; - wyjaśnia różnice między prywatyzacją a reprivatyzacją; - wyjaśnia znaczenie walki z korupcją dla kultury politycznej i efektywności gospodarczej państwa; wyjaśnia pojęcie społeczeństwa obywatelskiego i wskazuje przykłady jego funkcjonowania w Polsce po 1989 roku; - charakteryzuje zmiany dokonane w konstytucji Polski w 1989 roku; - wyjaśnia pojęcie demokratycznego państwa prawa; - wyjaśnia znaczenie istnienia samorządu terytorialnego; charakteryzuje główne etapy jego odbudowy w Polsce po 1989 roku; - charakteryzuje genezę, przebieg i konsekwencje „wojny na górze” w 1990 roku (pierwsze powszechne wybory prezydenckie w 1990 roku i zwycięstwo Lecha Wałęsy).
.	
	<p>DZIAŁ VI: ŚWIAT I POLSKA 1991-2001r. Uczeń:</p>

1.	* charakteryzuje pojęcie nowego światowego ładu (New World Order) i podaje przykłady jego funkcjonowania (I wojna w Zatoce Perskiej w 1990 roku);
2.	* charakteryzuje kolejne etapy integracji europejskiej po 1992 roku (traktat z Maastricht, powstanie Unii Europejskiej, wprowadzenie waluty euro);
3.	
4.	* wyjaśnia przyczyny i konsekwencje zmian politycznych w Afryce – zniesienie apartheidu w RPA, ludobójstwo w Rwandzie (1994 rok);
5.	* wyjaśnia pojęcie i różne konteksty globalizacji (ekonomiczny, polityczny, kulturowy i ekologiczny);
6.	* charakteryzuje znaczenie 1991 roku w najnowszej historii Polski (pierwsze wolne wybory parlamentarne, powołanie rządu Jana Olszewskiego);
7.	* wyjaśnia, na czym polegała wizja budowy „trzeciej niepodległości” przedstawiona w Polsce w 1991 roku przez św. Jana Pawła II;
8.	* wyjaśnia przyczyny i konsekwencje objęcia władzy przez ugrupowania postkomunistyczne w Polsce w 1993 roku;
9.	* charakteryzuje główne postanowienia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (preambuła, relacje między najważniejszymi organami władzy, niezawisłość sądów i trójpodział władzy, prawa i obowiązki obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, przepisy dotyczące małżeństwa i rodziny);
10.	* charakteryzuje sposób unormowania relacji między Rzeczpospolitą Polską i Kościołem katolickim w konkordacie z 1993 roku oraz między Rzeczpospolitą Polską i innymi związkami wyznaniowymi na mocy tzw. ustaw kościelnych;
11.	* wyjaśnia pojęcie organizacji pozarządowej, omawia rolę i wskazuje przykłady organizacji pozarządowych (NGO) we współczesnej Polsce;
12.	* charakteryzuje reformy w czasach rządów AWS i UW (1997–2001); wyjaśnia znaczenie powstania Instytutu Pamięci Narodowej;
13.	* charakteryzuje znaczenie wstąpienia Polski do NATO w 1999 roku i do Unii Europejskiej w 2004 roku;
14.	* charakteryzuje przejawy wzrostu globalnego znaczenia Chin w XXI wieku;
15.	* podaje przykłady wzrostu agresywnej polityki Rosji od czasu objęcia rządów przez Władimira Putina (Czeczenia, Gruzja, Ukraina);
16.	przedstawia nowe formy rosyjskiego imperializmu („szantaż gazowy”, „wojna hybrydowa”, „wojna informacyjna”);
	* wyjaśnia pojęcie terroryzmu oraz przedstawia genezę i najważniejsze etapy „wojny z terroryzmem” (Afganistan, Irak);
	* charakteryzuje zjawisko prześladowań religijnych, w tym na przykładzie losu społeczności chrześcijańskich w różnych strefach świata.

<p style="text-align: center;"><u>WYMAGANIA ROCZNE</u> - Zagadnienia z PP nr V-VI oraz - Zagadnienia z PP nr VII</p>	
Nr kolejny	<p style="text-align: center;">REALIZOWANE TREŚCI, ZGODNE Z „PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ...” MEiN</p> <p style="text-align: center;">DZIAŁ VII: ŚWIAT I POLSKA W PIERWSZYCH DWÓCH DEKADACH XXI WIEKU</p> <p style="text-align: center;">Uczeń:</p>

1.	* charakteryzuje główne zmiany kulturowe zachodzące w świecie zachodnim na przykładzie: ideologii „politycznej poprawności”, wielokulturowości, nowej definicji praw człowieka, rodziny, małżeństwa i płci; umieszcza te zmiany na tle kulturowego dziedzictwa Zachodu
2.	ujętego w myśli grecko-rzymskiej i chrześcijańskiej;
3.	* wskazuje na różnice między tolerowaniem a akceptacją zjawisk kulturowych i społecznych;
4.	* przedstawia kulturowe, społeczne i ekonomiczne konsekwencje rozwoju internetu i technologii cyfrowych;
5.	* wyjaśnia pojęcia komunikacji społecznej oraz czwartej władzy;
6.	* wskazuje, na czym polega wartość swobodnej wymiany opinii, oraz przedstawia nowe formy ograniczenia wolności słowa w epoce cyfrowej; * omawia proces zmiany Unii Europejskiej w okresie po wstąpieniu Polski w jej struktury (wzrost pozycji Niemiec, zjawiska kryzysowe związane z imigracją, niestabilnością strefy euro, Brexitem i epidemią wywołaną wirusem SARS-CoV-2, a także kontrowersje ustrojowe i ideologiczne
7.	na forum instytucji unijnych);
8.	* charakteryzuje zjawisko postkomunizmu jako bariery rozwojowej i przedstawia najważniejsze przyczyny jego kryzysu w Polsce po 2001 roku;
9.	* charakteryzuje różne wizje wyjścia Polski z postkomunizmu i wyjaśnia, na czym polegało polityczne znaczenie wyborów parlamentarnych i prezydenckich 2005 roku w Polsce;
10.	* ocenia znaczenie i skutki katastrofy smoleńskiej 10 kwietnia 2010 roku dla państwa polskiego;
11.	* charakteryzuje zmiany polityczne i gospodarcze w Polsce w latach 2010–2015;
12.	* przedstawia zakres działania poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego (gmina, powiat, województwo) w Rzeczypospolitej Polskiej,
13.	z uwzględnieniem struktury głównych kierunków wydatków budżetowych na te działania oraz źródeł ich finansowania;
14.	* wymienia największe skupiska Polaków na świecie, zna różnicę między pojęciem Polonii a pojęciem Polaków poza granicami kraju;
	* wymienia osiągnięcia Polski po 1989 roku w zakresie polityki wewnętrznej i zagranicznej;
	* wskazuje i charakteryzuje najpoważniejsze wyzwania stojące przed Polską u progu trzeciej dekady XXI wieku (zagrożenia geopolityczne, kryzys demograficzny, utrzymanie tożsamości kulturowej, bezpieczeństwo energetyczne, polityka klimatyczna oraz jej koszty finansowe i społeczne).

W toku edukacji realizowane będzie dostosowanie wymagań dla uczniów, stosownie do zaleceń zawartych w opinii Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

SPOSOBY SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW

FORMA SPRAWDZENIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW	BADANE KOMPETENCJE UCZNIÓW	UWAGI - dla uczniów z dysfunkcjami
Wypowiedź ustna.	- przeprowadzana na lekcjach bieżących i powtórzeniowych, - sprawdza wiedzę i umiejętności w zakresie przewidzianym Podstawą Programową oraz	- wypowiedź w prostej formie i w ograniczonym
	wymaganiami edukacyjnymi - obejmuje zakres materiału dotyczący całości przerabianego aktualnie działu tematycznego	zakresie - materiał dzielony na mniejsze części

Wypracowania pisemne: - testy tematyczne, - pisemne prace przekrojowe (sprawdziany), - krótkie kartkówki	<ul style="list-style-type: none"> - sprawdzają znajomość treści programowych z kolejnych działów tematycznych, - kontrolują stopień opanowania nabytych przez ucznia umiejętności w zakresie przedmiotu, - określają umiejętność formułowania wypowiedzi na piśmie, z uwzględnieniem własnych przemyśleń, opinii i sądów, - zapowiadane tydzień wcześniej wraz ze stosowną adnotacją w dzienniku elektronicznym, 	- wydłużony czas pracy lub ograniczona liczba pytań
Prace pisemne oparte o analizę różnorodnych źródeł – tematyczne ćwiczenia dydaktyczne, z wykorzystaniem aktywizujących metod nauczania	<ul style="list-style-type: none"> - sprawdzają umiejętność pracy ucznia z materiałem źródłowym (np. tekst źródłowy, tabele, wykresy, schematy, materiał oglądowy), a w szczególności poprawną jego charakterystykę i interpretację oraz właściwe formułowanie odpowiedzi na dotyczące go pytania, - kontrolują biegłość rozumienia genezy, przebiegu i skutków wydarzeń historycznych; umiejętność logicznego formułowania wniosków oraz uzasadniania własnego stanowiska, - kontrola stopnia opanowania przez ucznia wiadomości i umiejętności poznanych na lekcjach i nabytych w toku pracy własnej oraz kontrola zdolności ich zastosowania do rozwiązywania zadań i ćwiczeń praktycznych 	- wydłużony czas pracy i bez rywalizacji czasowej
Ocena aktywności podczas zajęć dydaktycznych.	- sprawdza zaangażowanie ucznia w przebieg procesu dydaktycznego podczas zajęć lekcyjnych (praca indywidualna pod kierunkiem nauczyciela oraz praca grupowa).	- ocena zaangażowania na lekcji
Samodzielna praca pozalekcyjna i pozaszkolna ucznia (projekt edukacyjny, prace domowe, referaty tematyczne, prezentacje multimedialne, portfolio, aktywność społeczna itd.)	<ul style="list-style-type: none"> - określają zdolność ucznia do samodzielnego i twórczego korzystania z różnych, pozaszkolnych źródeł informacji –w tym również środków masowego przekazu (radio, telewizja, prasa, internet) oraz środków multimedialnych, - oceniają zdolności ucznia w zakresie zastosowania przez niego wiedzy i umiejętności nabytych w toku procesu dydaktycznego oraz pozalekcyjnej i pozaszkolnej pracy własnej do realizacji konkretnych zadań praktycznych, - kontrolują poprawność sporządzania przypisów oraz bibliografii samodzielnej pracy pisemnej 	- ocena aktywności w podejmowaniu jakichkolwiek prac dodatkowych, na poziomie indywidualnych możliwości ucznia
Udział w konkursach przedmiot. i tematyczn. (szkolnych i pozaszkolnych).	- ocena pracy dodatkowej wykonanej przez ucznia w zakresie przewidzianym „Podstawą programową” MEN-u lub wykraczającej poza ten zakres, - reprezentowanie szkoły na zewnątrz	- ocenianie adekwatne do możliwości i zdolności ucznia